

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

р. № 53/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (Дата звернення 23.01.2020).

3. Вирок Каховського міськрайонного суду Херсонської області від 13.02.2018: справа № 658/3017/17 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72216025> (Дата звернення 23.01.2020).

4. Деякі питання щодо спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації: постанова Каб. Міністрів України від 22.09.2016 № 669. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/669-2016-n> (Дата звернення 25.01.2020).

Чуркін Василь Васильович,
курсант 3-го курсу факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИНАГОРОДИ

Ефективність проведення слідчих (розшукових) дій, насамперед допитів, часто залежить від ступеня обізнаності слідчого з окремих виробничих питань, наприклад, специфіки технології виробництва, характерних особливостей фінансово-господарської діяльності установи чи організації. На початковому етапі розслідування така обізнаність сприяє оптимальному висовуванню слідчих версій, ініціюванню гласних і негласних слідчих (розшукові) заходів, призначенню судових експертиз, залученню спеціалістів і, зрештою, обираючись ефективних тактичних прийомів подолання протидії досудовому розслідуванню, зокрема й викриттю неправдивих показань [1, с. 48].

Дії службової особи в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, досить різноманітні. Поряд із, так би мовити, «традиційними», наприклад, видачею певних дозволів, виділенням земельних ділянок, прийняттям на роботу тощо, нині набувають

«популярності» такі більш витончені їх форми, як: передача за заниженими цінами державної власності підприємницьким структурам поза аукціонами; укладання збиткових для держави комерційних угод про передавання в оренду будинків та інших об'єктів; видача банківських кредитів без одержання зобов'язань щодо їх повернення; сприяння у створенні фіктивних підприємств без належного оформлення й реєстрації; фальсифікація матеріалів документальних перевірок та ін. [4, с. 30].

Черговість допитів осіб, за їх процесуальним статусом, в умовах слідчої ситуації обирає слідчий, проте перш ніж допитувати основних фігурантів події, спочатку доцільно отримати інформацію від очевидців протиправних діянь та інших свідків, із певних заяв та документів. Такими зокрема можуть бути:

- заяви або повідомлення працівників, посадових осіб виробничих підрозділів підприємств, організацій чи установ, де відбуваються розкрадання, громадськості або окремих громадян;

- повідомлення з контрольно-ревізійних органів, які виявили нестачу майна чи порушення у фінансово-господарській діяльності за результатами ревізій, інвентаризацій, перевірок, аналізу техніко-економічних показників;

- повідомлення із суміжних виробничих організацій, підприємств та установ, їх фінансово-господарських та виробничих підрозділів, а також підприємств, що забезпечують постачання та перевезення сировини, окремих частин, агрегатів чи готової продукції;

- із матеріалів оперативних підрозділів правоохоронних органів, органів державних інспекцій про виявлені ними факти привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном [2, с. 71].

У разі, якщо заявник (потерпілий) повідомляє про вимагання в нього неправомірної вигоди (тобто йдеться про ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України), під час його допиту обов'язково з'ясовують таке: обставини місця й часу, за яких відбулося вимагання неправомірної вигоди службовою особою; коли, у який час, повинна відбутися передача предмета неправомірної вигоди, що саме має бути передано (точна сума коштів, розмір цінностей, вартість наданих послуг, виконаних робіт тощо) й за виконання яких саме дій (бездіяльності); ознаки зовнішності службової особи, яка вимагає неправомірну вигоду, особливі прикмети, місце розташування службового приміщення, як до нього потрапити, особливості обстановки; чи відомо заявникові про факти одержання фігурантом неправомірної вигоди від інших осіб; чи не пов'язано вимагання неправомірної вигоди відомим службовій особі фактом учинення заявником злочину (правопорушення)[4, с. 32-33].

Схожої точки зору дотримується і В. О. Коновалова, відзначаючи, що особливості вивчення даних про особу допитуваного – це діяльність слідчого, яка переважно перебуває поза процесуальною її

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

регламентацією. А отже, дані про конкретну особу слідчий отримує з різних джерел, зокрема тих, що мають як процесуальний, так і непроцесуальний характер. Такими даними є матеріали кримінального провадження, показання свідків, характеризуючі документи, інформація, отримана за результатами оперативно-розшукової діяльності [3, с. 65–66].

Підводячи підсумок, зазначимо, що розслідування випадків отримання неправомірної вигоди вимагає від працівників правоохоронних органів швидких та ефективних процесуальних дій. Серед першочергових слідчих(розшукових) дій необхідно виокремити допити різних категорій осіб. Адже орієнтуюча інформація для визначення певних напрямів розслідування надходить якраз під час допиту потерпілого та свідків.

Список використаних джерел:

1. Давиденко В. С. Обставини, що підлягають з'ясуванню, та особливості порушення кримінальних справ про привласнення, розтрату або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем / *Вісник прокуратури*. 2010. № 3 (105). С. 68-73.

2. Давиденко В. Тактика викриття неправдивих показань при розслідуванні економічних злочинів, *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. №1. С 45-57.

3. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология / Харьков: Консум, 1999. 266 с.

4. Татаров О. Ю. Актуальні питання досудового розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою / Татаров О. Ю., Чернявський С. С. // *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. № 3. 2014. С 27-40

Чучко Сергій Віталійович,
ад'юнкт кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШАХРАЙСТВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КУПЛЕЮ-ПРОДАЖЕМ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МЕРЕЖУ ІНТЕРНЕТ

У зв'язку з науково-технічним прогресом і розвитком інформаційних технологій, останні десятиліття відбувається стрімке зростання угод через Інтернет. Для більшості населення така форма «віртуальної» торгівлі стала зручною і цілком задовольнила їхні потреби, істотно зекономила час. Проте, форми цивільних правовідносин поки не достатньо врегульовані,